

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยการประเมินผลประสิทธิภาพโครงการ การรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงานในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ สรุปได้ว่า

5.1 ด้านการศึกษาการดำเนินการ เพื่อการประหยัดพลังงาน

จากภาวะความต้องการใช้พลังงานเพื่อตอบสนองความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องจัดหาพลังงานทั้งจากแหล่งในประเทศ ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด และจัดหาจากต่างประเทศ ซึ่งต้องใช้เงินตราเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติ การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ปี พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดมาตรการจัดการกำกับดูแล และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และได้จัดโครงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานมาตั้งแต่ปี 2539 โดยใช้ชื่อโครงการ “รวมพลังหาร 2” เพื่อมุ่งสื่อสารไปยังประชาชนทั่วไป เยาวชน องค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และสื่อมวลชน เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ แผนอนุรักษ์พลังงาน วิธีการอนุรักษ์พลังงาน และเพื่อรณรงค์ สร้างทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์พลังงาน แก่ประชาชน รวมทั้งกระตุ้นให้นาแนวคิดไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบประกอบด้วย สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.), กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พพ.)

5.2 ด้านการประเมินประสิทธิภาพโครงการ การรณรงค์เพื่อประหยัดพลังงาน

5.2.1 การประเมินผลการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายและการใช้สื่อลักษณะต่าง ๆ

ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ว่ามีโครงการรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงานถึงร้อยละ 98 และไม่ทราบเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น นับว่าการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โครงการรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงานมีประสิทธิภาพในระดับที่ดีมาก นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากกว่าสื่ออื่นๆ คืออยู่ในระดับพอใช้ได้ โดยสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายรับรู้ว่ามีโครงการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์การประหยัดพลังงานร้อยละ 74.4 โดยทั้งนี้ ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ และทุกระดับการศึกษา ได้รับรู้ทางโทรทัศน์ และมีความเข้าใจเนื้อหา จุดประสงค์ของการประหยัดพลังงานมากที่สุดเช่นเดียวกัน รองลงมาคือทางวิทยุ จำนวนร้อยละ 12 ส่วนทางด้านหนังสือพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้น้อย และประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำ

5.2.2 ประเมินผลด้านการใช้งบประมาณ

ในด้านงบประมาณที่ใช้นั้นเนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้งบประมาณตัวอย่างจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรของประเทศและงบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณในระดับประเทศซึ่งไม่สามารถแยกย่อยได้ จึงไม่สามารถประเมินประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณได้

5.2.3 ประเมินผลทางด้านพฤติกรรม และทัศนคติ ในการประหยัดพลังงาน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชน ให้ความสำคัญต่อการประหยัดพลังงานในระดับสูง โดยได้ให้ความสำคัญต่อผลดีของการประหยัดพลังงาน ในด้านการประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด รองลงมาคือ รักษาสิ่งแวดล้อม ระดับความสำคัญมาก ส่วนด้านผลเสียของการประหยัดพลังงานนั้น ให้ความสำคัญในระดับที่น้อยมาก และพบว่าวิธีการประหยัดพลังงานที่มีการดำเนินการเป็นปกติอยู่แล้ว และเมื่อพบว่า มีการรณรงค์ก็จะดำเนินการต่อไป ได้แก่ การเปิดไฟเท่าที่จำเป็น หรือเท่าที่ต้องการ และปิดไฟเมื่อไม่ได้ใช้งาน การใช้เครื่องปรับอากาศให้น้อยลง ซึ่งเป็นวิธีการที่ปฏิบัติได้ง่ายมากมีผลต่อพฤติกรรมมากคือมีการปฏิบัติได้ดีมาก ส่วนวิธีการที่ยุ้งยากและต้องใช้งบลงทุนสูงนั้น ส่วนใหญ่จะไม่เคยทำ และถึงแม้ว่าทราบว่า มีการรณรงค์แล้วก็ไม่เคยทำ ดังนั้นวิธีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จะต้องปรับปรุงวิธีการหรือ หามาตรการจูงใจให้ผู้ใช้ไฟหรือผู้บริโภคพลังงานให้มากยิ่งขึ้นกว่านี้จึงจะได้ผล

5.2.4 การประเมินผลด้านการใช้พลังงานไฟฟ้า

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานที่ใช้ไฟผู้ใช้ไฟประเภท ส่วนราชการ องค์กร การรณรงค์ เห็นผลได้อย่างชัดเจนว่า ช่วงปี 2540 หลังจากเริ่มรณรงค์แล้วเป็นต้นมา มีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากภาคีรัฐบาลมีการตรวจสอบควบคุมดูแลอย่างจริงจังในการที่จะให้ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงาน ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด นับว่าการดำเนินโครงการรณรงค์ในหน่วยงานภาครัฐ มีประสิทธิภาพ ส่วนผู้ใช้ไฟประเภทที่อยู่อาศัยครัวเรือนโดยทั่วไป การดำเนินโครงการรณรงค์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่มีแรงจูงใจพอในการประหยัดพลังงานที่ยุ้งยาก และใช้งบลงทุน เช่น การใช้ตู้เย็นประหยัดไฟเบอร์ 5 หรือการเปลี่ยนหลอดไฟธรรมดาเป็นหลอดประหยัดพลังงาน หรือการใช้เครื่องปรับอากาศระบบใหม่เป็นต้น จึงทำให้แนวโน้มการใช้พลังงานในส่วนของผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัยดูแลแนวโน้มจะลดลงได้ยาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รัฐบาลควรดำเนินการรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงานในหน่วยงานของภาครัฐ ตามมาตราการที่ได้กำหนดไว้ อย่างต่อเนื่องต่อไป เพื่อปลูกฝังเป็นนิสัย ไม่ลืม ส่วนด้านกลุ่มประชาชนโดยทั่วไปรัฐบาลควรปรับปรุง มาตราการให้ดียิ่งขึ้น โดย

การวิจัยและพัฒนาวิธีการประหยัดพลังงานที่ปฏิบัติได้ง่าย ลงทุนไม่สูงมาก และมุ่งเน้นการชักนำหรือจูงใจให้ปฏิบัติตามความต้องการของประชาชน คือเมื่อปฏิบัติแล้วจะทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงอย่างชัดเจน ก็จะทำให้การดำเนินการตามโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล เนื่องจากโครงการรณรงค์ เป็น การดำเนินการที่เห็นผลในระยะยาว ดังนั้นควรมีการติดตามเพื่อประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกช่วง เวลา เพื่อจะได้ทราบประสิทธิผล และหาวิธีการปรับปรุงแผนงาน มาตรการ การดำเนินการต่างๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับการค้นคว้าต่อไป เนื่องจากการ ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ถูกจำกัดด้วยเวลา จึงไม่สามารถศึกษาค้นคว้าในทุกๆด้านได้ ยังมีส่วนที่น่าสนใจ ศึกษาคือ ในกลุ่มของผู้ใช้กระแสไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร ว่าอัตราใช้พลังงานต่อผลผลิต ที่ได้ มีแนวโน้มอย่างไร หรืออัตราการใช้พลังงานไฟฟ้าในภาคครัวเรือนต่อหนึ่งหน่วยครัวเรือน โดยเฉลี่ย หรือจำนวนประชากร มีแนวโน้มอย่างไร เพื่อจะได้นำมาประเมินประสิทธิผลการดำเนินการ ตามโครงการรณรงค์ประหยัดพลังงานและหาแนวทางปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป